

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Augustus' 19-dik napján, 1817-dik esztendőben.

R o m a.

Annak a' *Bullának*, melly által a' Romai Bápának a' Frantzia országi Királlyal ujjonnan kötött Egyezése meg erősítetik, ez a' foglalatja:

Pius, Püspök

Az Isten Szolgájának Szolgája örök emlékezetnek okaért.

Mihelyt a' Mindenhatónak különös kegyelmességéből ismét vissza tértünk Székünkhe, melykél egy erőszakos szék észmessze a' Tengerbe hajítottvala hennünket: egyszeribe azon undok gonoszokra fordítottuk figyelmetességünket, mellyek által a' Krisztusnak Szentséges Menyasszonya siralmas módon meg fertéztetett, és hazajövetelünkéből származott örömlünkét nem kevésse meg zavarta ezen állapotnak szomorú meg gondolása. De olyan hitvatalba lévén helyieztelve, melyhen nem elég a' baj felöl tsak panaszkodni, hanem kötelesség is azon, az erőhöz képest segíteni, azt teltük gondoskodásunknak tárgyává, hogy már egyszer valahára ezt a' nagy pusztulást az Úrnak Nyójától elfordíthassuk, és oda viliessük a' dolgot, hogy minelutánna a' körülállások ilyen módon megváltoztak, a' rajtunk fekvő hivatal szerint, a' Templomot meg erősíthessük, és Izraélbek omladékát meg vizsgálhassuk.

De bár egész erővel törekedtünk is ezen szerentsés tételnek innen az Apostoli Kormány legfőbb Pontjáról az egész Ca-

tholika Anyaszentegyházra nézve egész a' tehetőségig meg nagyobbított erőltetés által való elérésére; mindazáltal úgy gondolkodtunk, hogy mindeneknek felette Francia Országra kellene gondoskodásinkat, és gondolatinkat függeszteni, hogy a' hol a' gonosz napokban keményebben ütötte ki magát a' Rosz, ugyan ott mutatná ki magát bővebb mértékben az annak kiirtására tzelzó Apostoli gondoskodás is. Mert ezt kívánták Mi tölünk nem tsak azon számtalan gonoszok, mellyek alatt a' Gallicana Ekklesiák nyögtek, hanem a' mi háládatosság által ébresztetett önnön hajlandóságunk is: egy olly Nemes Nemzet eránt, mellynek olly sok érdemei vagynak Reánk nézve. Gyönyörűséggel emlékeztünk vissza azon innepi teüremoniákra, azon néptsoportbászokra, és azon kegyes hajlandóságokra, mellyekkel ott fogadtattuk, és ollyan időben fogadtattunk, a' mikor leg kevesebb számot tarthattunk alicz; úgy, hogy a' Mindenhatónak Isteni Végzése szerint, a' Pétert illető tisztelet sem, követőjének méltatlanságában, sem a' veszedelmektől való félelemben semmi akadályra nem akadt.

Ezen nagy munkának végrehajtásában pedig igen nagy segítségünkre szolgált, a' mi legkedvesebb Fiunknak a' Kristusban, *Lajosnak*, *Frantzia ország* legkeresztényebb Királyának Vallási buzgósága, és kegyessége. Mert midön ői Néki könyilatkoztattuk, mennyire szívünkön fekvőék azoknak a' nagy sebeknek hathatós eszközökkel való meg oroslása,

mellyek ezen országban a' Katholika Anyaszentegyházon ejtődtek; úgy fejezte ki ő is viszont magát, hogy néki az a' leg forróbb kívánsága. Tudnillik: *az Isteni oltalom, melly soha el nem hagyja az ő Anyaszentegyházát, úgy kormányozta a' dolgot, hogy az Istennek Lelke a' Királyi atyai jószágunk gondoskodását, és szívünknek szorongatódását, ugyan azon egy munkára, ugyan azon egy tételre, és ugyan azon egy időben fel gerjesztette, úgy hogy mind a' ketten a' gyógyítószereknek kiválasztásában, és elkészítésében egy értelemben voltunk, mint a' Nagy Szent Leo abban a' szerentséltető irásban szöll, mellyet Pulcheria Császárnéhoz intézett. *)*

De alig fogtunk ezen fontos munkához hozzá, imé újra meg zendült a' zörgőkeréknek, a' nyerítő Lónak, és a' villogó fegyvernek lármája (**), és kéntelenek voltunk ismét, tiszteletre méltó atyánkfiaival a' Romai Sz. Egyház Cardinalisaival, Pápai Palotánkból kiköltözni, hogy a' bennünket fenyegető új veszedelmek, és az Ekkleziai igazgatásban Bennünket hátráltató akadályok elől ki térjünk; és midőn a' Háborúnak új zajja Olasz és Frantzia Országokban mindeneket meg zavart, szívbéli fájdalommal szemléltük, miként ketté szakadtak egyszerre minden mi áldással biztató feltételeink, és intézeteink. De minekutána az Isten oda sent a' magosságban békességet szerzett, hirtelen fel virradt a' szívszakádra várt nap, mellyen még jó idején rendbe hozhattuk a' leg keresztényebb Királynak együtt munkálkodása alatt Galliának szélesen kiterjedő határain az Egyházi dolgokat. Ugyan is a' mi legkedvesebb Fiunk a' Krisztusban, Lajos

Király, által látván, hogy az Isten dolgainak kell gondoskodása' leg első és legkiáltóképpen valóbb tárgyának lenni; egy készséggel, buzgósággal és kegyességgel tellyes irásában Hozzánkfolyamodott, hogy országában az Egyházi dolgoknak helyre való hozására Apostoli Közbenjárásunkal haladék nélkül tennök meg a' szükséges lépéseket.

Igen örömetst meg egyeztünk a' leg istenselőbb Királynak kívánságaiban, mivel ugyanazok voltak Tulajdon Szívünknek régi, és legforróbb óhajtásai is, és egyszeribe mindent, valami tsak ezen dologha belé vág megfontoltatunk, és Tiszteletre méltó Atyánkfiainak a' Romai Szentegyház Cardinalisainak egy különös Gyűlése előtt szoroson meg hányattuk vettettük. Hanem az itt eligazítandó dolgok olly szövevényesek és fontosok voltak, hogy tsak hosszas és terhes tanátskozás után érhattünk azokban a' Világosság' Atyának segítségével véget, egy olly Egygyezésnél fogva, a' melly bizonyos reménységünk szerént a' lelkeknek legnagyobb jótéteménye, és a' mostani környülállásokhoz képest legjobb gyógyítószert fog lenni. Ennek az Egygyezésnek pedig ez a' foglalatja, t. i: (Itt van maga a' *Concordata* egész kiterjedésében.)

Minthogy pedig ezen Egygyezést, Szövetséget, és Concordatát annak minden pontjaiban, clausulaiban, Tzikkelyeiben és feltételeiben öszveségesen és külön mind Mi, mind legkedvesebb Fiunk a' Krisztusban a' legkeresztényebb Király Lajos jóváhagytuk, megerősítettük, és elfogadtuk; továbbá minthogy az éppen tisztelt Király hathatósan kért bennünket, hogy annak nagyobb erősségére Apostoli tekintetünket tennök arra: annakokáért Miezennel jóra hagyjuk, el fogadjuk, és vállaljuk, a' mi említett tizteletre méltó Atyánkfiainak a' Romai Sz. Egyház Cardinalisainak tanátsára 's megegyezésére, és Tulajdon legjobb Tudásunk, szoros

*) Epist. ad Pulcher: Aug XLIX.

**) Nakun. 3. 2.

megvizsgálásunk, és Apostoli Hatalmunk szerént a' fent le irtt Szakaszokat, Tzikkelyeket, Szövetségeket, és Concordatakat e' jelenvaló irásunkal. Mi azokat az Apostoli Állandóságnak fontosságával, és hathatosságával fel ruházzuk, és mind önnön magunk, mind pedig Követőink nevében ígérjük, és fogadjuk, hogy minden, valami tsak azokban befoglaltatik, és ígértetik, a' magunk 's az Apostoli Széknek részéről betsületesen és fogyatkozás nélkül bé fog tellyesitetni, és meg fog tartatni.

Ezenkívül intünk és ébresztünk az Urban minden Érsekeket, és Püspököket, a' kik vagy már Hivatalaikban vagynak, vagy pedig a' Püspöki Megyéknek új meghatározása után várják törvényes beiktatásokat, valamint szinte Követőiket is, hogy a' fent leirtt szövetséget, mindenben, valami tsak abban reájok tartozik, punktomossan, és lelki esméretek szerént megtartsák és meg állják.

Egyszersmind pedig hivatal szerént jelentjük, hogy e' jelenvaló levelet soha meg ne lehessen támadni vagy arról az oldalról mintha a' dolog titkos uton módon lett volna kitsínálva, vagy hogy ezen irásnak nintsen ereje, vagy hogy Néünk nem lett volna tzelünk azt tselekedni, vagy akármi más fogyatkozási tekintetből, akár nagy akár tsekély legyen az; hanem hogy e' jelenvaló levél mindég a' maga erejében, és hathatóságában maradjon; annak tellyes és meg tsonkíthatatlan fogamatja legyen; és mind addig fogyatkozás nélkül meg kelljen azt tartani, míg tsak az Egyezésben kifejezett feltételek, és szövetségek meg nem szegenek. Ne legyen az ellen semmi erejek az Apostoli, és más közönséges vagy különös Constitutzióknak vagy Rendeléseknek, mellyek Synodusi, Provinciale, és Generale Concilliumokban hozattak; ne tehessenek az ellen semmit, még önnön Magunk, vagy az Apostoli Cancellariának

Rendszabásai is kivált *de jure quaesito non tollendo*; ne állhasson annak ellent az 1801-dik esztendei Jul. 15-dikéről szóló Egyezés és akármi Templomoknak, Káptalanoknak, és más helyeknek Kegyes Fundatzióik, ha mindjárt Apostoli megerősítést, vagy akármi más erősséget mutatnának is fennállatokra; ne ártassanak annak semmiféle Privilegiumok, Kedvezések, és Apostoli Levelek, mellyek akármlikor ellenkező értelemben hozattak, meg erősítetttek, és megújítottak; végre ne bánthassa azt semmi, valami tsak ezen Egyezéssel ellenkezik. Mind ezen dolgokat, öszveséggel, és külön külön, a' mint azokat itt fel hordtuk, és ide szórol szóra beiktattuk, minden törvényes erejektől világossan meg fosztjuk, de tsupán tsak ezen Egyezésre való tekintetből, úgy hogy minden más tekintetben tellyes erejekben meg maradnak azok.

Mint hogy továbbá nehéz lenne, e' jelen való levelet mind azon helyekre vinni, a' hol hivatal szerént való tudósítás kívántatik e' felől, tehát ugyan azon Apostoli Tekintetünkkel végezzük, és parantsoljuk, hogy annak irásban vagy nyomtatásban készített párjai, hogy ha ezeket egy Rendes Notarius aláírta, és egy Egyházi Hivatalban lévő személy petséjével meg petsételte, mindenütt szinte olly hiteltre méltók legyenek, mintha e' jelenvaló levél adatnék vagy mutatódnék elő. És ha történetből ollyan eset adná elő magát, hogy valaki, akármi tekintetből, tudva vagy tudta nélkül próbát tenne azok ellen, ezt is semminek és haszontalannak jelentjük ki.

Atallyában semmiféle ember meg ne merje próbálni, hogy ezt a' levelet, melly a' mi Részünkről Ajánlásokat, Jóváagyást, Elfogadást, Elvállást, Eltörlést, Végzéseket, Parantsolatokat és Akarat ki jelentéseket foglal magában, erejétől meg fosztani igyekezzen, vagy vakmerő módra annak ellene dolgozzon. Ha pedig valaki

arra a vakmerőségre vetemedne, tudja meg, hogy az által a Mindenható Istennek, és az ő Szent Apostolinak Péternek és Pálnak haragját magára fogja vonni.

Költ Romában a S. Maria Maggiore Épületében, az Úr emberré léételének Ezer Nyoltz Száz Tizen. Hetedik, Papai Országlásunknak tizennyoltzadik esztendejében Julius 19-dikén.

H. Card. Pro-Datarius

H. Card. Consalvi.

Visa de Curia. D. Testa.

Loco † Plumbi.

F. Lavizzarius.

L o n d o n.

A' Ministerek Systemájával ellenkező *Morning-Chronicle* szerint, *Spanyolország* feles, részint fegyveresekből részint hajókból álló segítséget kívánt vala *Angliától* a' végre, hogy az insurgensek' tengeri ragadozásainak 's revolúziós zenebonáskodásainak gátat vethessen: a' melly segedelmet ha Anglia Spanyolországtól megtagadná, úgy az Orosz Birodalom fogna ő hozza ezen segedelemmel viseltetni, oly feltétel alatt, ha *Spanyolország* *Minor* ka szigetét és Északi Amérikanak Napnyugoti partján *Kaliforniát*, néki általengedné. — A' Ministerek Kurirja ellenben azt erőssíti, hogy ezen újságtzikkelynek semmi fundamentuma nincsen. —

Azt közönségesen erőssítik a' *Londoni* tudósítások, hogy az insurgens zászlókkal evező ragadozó hajók oly igen elbátrodtak nevezetesen az Amériikai tengereken, hogy minden kereskedő hajót megtámadnak akár melly zászlóval evezzen, melly miatt még az Anglusok' kereskedése is sok kárt kezdett vallani. Hanem oly vélekedésben vagynak némelyek ezen levelek között, hogy ezek a' prédáló hajók nem csak a' tulajdonképpen úgy nevezett *Spanyol* Insurgensek' hajói, hanem találtnak ezek között sok más nemzetbéliek közöttvalók is, a' kik csak insurgens zászlókat függesztettek-ki, azért, hogy ezeknek ne-

vekben prédálhassák - fel más nemzeteknek kereskedő hajóikat.

Egy figyelmetes Olvasó, nem minden részvétel nélkül olvashatja jövődöre nézve való tekintetben, a' közönséges levelekben az itt következő észrevételeket, *Amérikára* nézve: —

„A' Déli Amériikai dolgok naponként hatalmasabb ábrázatot kezdenek felvenni, 's sürge lépésekkel közelgetnek azon időpontfelé, melyben ezen tartományoknak jövődö sorsa meghatározatik. Már hét esztendők telték-el, hogy ezeknek egy része az anyaország ellen feltámadott. A' támadók sem sokaságokra sem plánnjokra nézve nem voltak seha gyengék vagy nem elég eltökéltséguék; 's ha olykor olykor megverettetést kellett is szenvedniel, mindannyiszor ismét rendbe tudták szedni magokat, 's ismét elő állottak a' viaskodás' véres mezejire. A' hathatós 's sokáig tartó apró verekedések közönséges hadakozássá változnak által, mivelhogy az emberi természetnek nem tulajdonsága az, hogy az oly történeteket részt nem vevő szemekkel sokáig nézze, mellyek őket ily közéről érdeklik. Ide járul a' ragadás' métejeisége is, melly az újságon való kapás miatt mindénkor könnyebben betszuk a' tudatlan és nyúghatatlán elmékbe, mint a' józan igasság. Azonközben tsakugyan nyilvánóságos megrontása ám az a' népek' törvényeiknek, ha oly Státusoknak lakosaik, a' mellyek *Spanyolországgal* békességben vagynak, ezeket a' támadókat titkos úton módokon segítik, mint most történt, hogy *Sir Gregor Mac-Gregor* oly seregnek segítségével által foglalta-el *Anelia* szigetét, a' melly sereget az Egyesült Státusok' földjén verbuált össze; 's a' melly igasságtalanságok közzé lehet számítani azt is, a' mit egy *Londoni* újságlevel erőssít, hogy sok oly tiszték és fiatal emberek, kik az Amériikai insurgens táboroknál szolgálatokat váloltak, éppen most

akarnak elevezni Angliából a Plymouthi kikötőhelyből Sz. Tamás' szigetefelé, a' honnét Carrasba fogják útjokat venni. Ezen emberek, ha mint tiszték már úgy szolgáltak a' Britannus seregeknél, az Amerikai insurgenseknél egy graditsal feljebb való tisztséget kapnak: azok pedig, a' kik még csak most lépnek-ki a' díjkor-szorúkeresésre, tehetségeikhez képpes kapnak szolgálatot, mint Zászlótartók vagy Hadnagykok. *Venezurlaba* való megérkezésekkor 200 Tallért (Dollárt) kapnak úti költségeiknek megfordittatásául 's katonai holminak megszerzésére; a' szárazra lejendő kilépésektől fogva hópénzt is vesznek. Már elevezett egy hajó, a' melly számos ilyen szerentsekereső emberekkel, 's egy más, a' melly 10,000 puskával volt terhelve. — „A' Ministerek Kurirja nagyon kikelt az efféle emberek ellen, általjában kinyilatkoztatván, hogy ő az ilyen gondolkodású embereknek nem barátjok. — „Mert, úgymond, mit akarunk mi elősegélleni, mikor ezen insurgenseket segítjük? a' virtust-é, vagy a' vétket? a' hazaszeretetet-é vagy az erőszakos uralkodást? az igaz just-é vagy a' rebelliót? Mi nem bámulhatjuk 's nem magasztalhatjuk az olyan virtust, a' melly vérben, gyilkosságban, és kétségbeesésben fetreng.“

Egy *Londoni* más újságban ezeket olvassuk ezen tsiklandós tárgyról: — „Említettük vala, hogy némely tisztjeink elútoztak volna Amerikába, hogy az insurgenseknél szolgálatot váloljanak. Úgy esett értésünkre, hogy ezen dolgokért a' mi Országlószékünknel panasz tétetődött 's arra Minister Lord *Castlereagh* akképpen felelt volna: Hogy ő ébből (mint

Minister, hivatalszerént) semmit nem tud, de tudja azt bizonyosan, hogy a' Nagy Britanniai Országlószék ezen Anglus tiszteknek arra, hogy az insurgensekhez meenyenek, engedelmet vagy hatalmat, telyességgel nem adott; 's ha a' *Spanyol Király*' seregei ily Anglus tiszteket elfoghatnának, azokkal, mint ilyenekkel úgy bánhatnának.

Néhány *Amerikai* újságlevelek 's ezek után *Londoniak* is írják, hogy a' Nagy Britanniai Országlószék a' *La-Plata* mellett nagy darab vidéket a' magáévé tett, vagy talám, mint gondolhatóbb, némelly Anglus kereskedők magokévé tették, és azt nagy iparkodással 's költséggel erősítik. Közönségesen beszéllik, hogy az a' jószág, mellyet magokévé tettek, 80 millió Tallérra betsültetik, melly tsaknem hitelfelett való. Beszéllik, hogy azoknak, kik ezt a' vásárt tették, Agenseik vagnak *Chiliben*, *Paraguayban*, *Peruban* 's etc.-ban. *Buenos-Ayresben* szép házakat építetttek; és semmi költséget nem kíméltek, hogy az ott lévő Országlószéket magoknak barátjaikká tehessék.

* * *

Cantonból kedvetlen tudósítások érkeztek *Londonba*, annyiban, hogy ha meg találunk valóságosulni, egyhamar bájosan reményheti az Angliai Országlószék, hogy a' *Chinai* Udvarral mostanság barátságos kötésre léphessen. A' van ezen tudósításokban, hogy *L. Amherst* nem csak hogy czéljának telyes eléérése nélkül jött-el *Pekingből*, hanem hogy a' Császár megirta volna a' Régens Princznek, hogy többé semmi efféle Követségeket ne küldjön a' *Mennyei Birodalomnak* (*Chinának*) Országló Fejéhez.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Aug. 16-ik napján 311 $\frac{1}{2}$ — 18-dikán 305 — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Császár nevet viselő Huszárok több oldalról, igen szép áldozatokat kaptak, nevezetesen: Csanádi Püspök Mélt. Köszegi László úr ő Excellentziája a' Betskerekben, Elemerén és Ujj Pétsen kvártélyozó Svadronnak mind öszve 300 V. forintokat méltóztatott ajándékozni. A' Versetzi N. E. Görög Püspök Fő Tiszt. Vidák Péter úr ő Excellentziája a' Versetzi Svadronnak ujra 5 akó bort 's több mása húst rendelt. Doctor Rósa úr Szt. Nép. János innepén mint a' Regiment' innep napján a' Versetzi kaszárnában lévő Svadront úgy vendégelte meg, hogy minden Allisztnek 2 font Húst, és 2 itze ó bort, a' közembereknek pedig 1 font Húst, és 1 itze ó bort adatott fejenként.

A' 10-dik Augustusi Budai Német újság még ezeket az kegyes ajánlásokat számlálja elő: Markowetz Görög Pap Tiszt. Zsivan Gavrilovich úr a' Temesvári Várbeli katonaság' Ispotályának 867 for. 37 $\frac{1}{2}$ xrt. adott, — Krassovai Tábla Biró Báró Bernátffy úr ő Nagysága a' Lugosi Kaszárnában lévő legénységnek 3 $\frac{1}{2}$ akó bort, 2 akó savanyú káposztát, 's mellé disznó húst is küldött, — Versetzi Klavirmester Funke József úr egy általa tartott muzikai Akademiának 55 forint Váltóból, és 2 darab Huszából álló tiszta hasznát ajánlotta a' Császár nevet viselő Huszárok közzül ki álló Invalidusok számára. Koisor úr Versetzből az itt kvártélyozó Svadronnak fejenként egy egy font húst és 1 itze bort adott ezenkívül egy Darab Földét földi almával be ültette, és ennek a' termését a' kaszárnabeli katonaságnak szánta. Tiszt. Nyéhi úr Vice Esperest és Petskai Pap az itt fekvő katonaság' betegeinek, több ízben herrei és külömbféle cseléssel, úgy szin-

te az egészségesekeknek is többször borral gazdálkodott.

* * *
A' Pesti és Budai közönséges levelekben ezeket olvassuk: —

„Debretzenből a' közelébb múlt vásárról már visszaérkezett a' Pesti kereskedőknek egy része. Ezek azt beszéllik, hogy olyan jó vásárjok volt, hogy ilyenre alig emlékeznek. Minden áruportékákat eladták a' Kalmárok és Mesteremberek, a' mellyet annak lehet köszönni, hogy ez a' termékeny esztendő az embereknek tehetséget adván, őket egészszen felvidámitotta 's a' vásárlásra felbuzdította. Már most a' gabona' árra is alászállva, a' köz rangú ember nem kéntelenítettik mindent a' szájára költeni: egyébre is juttathat valamit. A' buzának köblit 15, a' rozsét 10 forinton adták. A' jó szürethez való reménség is már előre megvidámitotta az emberek' borszomjuság miatt elgebbedt sziveiket. —

Tolna Vármegyében Ötsényből e' hónap' 6-dikán irták a' mindjárt említett Német újsághoz, hogy ott a' múlt Május 25-dikén egy aszszonyembernek hűnös volta miatt tűz támadván, 219 házak lettek minden vagyonaikkal egyetemben hamuvá; a' kárvallás 204,000 forintra becsültetik; némely embernek nem maradt egyebe, tsak a' mi a' testin volt, részint azért, hogy a' lakosok többire a' mezőn munkára voltak, részint pedig, hogy a' tűz oly nagy hirtelenséggel elterjedett, hogy lehetetlen volt megoltása. Vajha azok hazánkban, a' kiknek ez a' termékeny esztendő bőséges áldást adott, ezen szerentsétleneknek zokogó esedklésekre megnyitnák könyörülő sziveiket! —

Elegyes Dolgok.

A' Pruszsus Király meggyogvulván, tovább indult a' Frantzia határok felé, a'

hova seregeinek fő hadi szállására me-
gyen. E' hónap' 8-dikán *Moguntziába*
érkezett. Egy kis oldalról fordult volt le-
véle a' szekér, melyre az út mellett lévő
tüztől megijedett lovak felragadták vala.
A' szerentsétlenség Aug. 3-dikára viradó
éjjel 2 órakor történt. Három helyen
kapott ütést ő Felsége, egygyet a' bal
szeme' szélső vége mellett a' szemöldöke
felett; másikat a' bal keze' könyökén; har-
madikat a' meje' jobb felének alsó ré-
szén: de meg nem ijedt, és jelenvalóság-
át el nem veszítette.

Lord *Castlereagh* az Anglus Mi-
nistert, egygyik jószágában töltvén a' nyá-
ri napokat az a' szerentsétlenség érte,
hogy a' feleségének egy kedves kutyája
oly harapást ejtett rajta, hogy a' két első
ujjai küzt lévő erek elszakadtak, 's a' hü-
vejkének is elesett egy része. *London-
ból* Orvost vittek ki gyógyítására. Néme-
lyek azt írják, hogy jádzott a' kutyával,
mások pedig, hogy a' kutya egy más ku-
tyát megtámodván, hozzá ütött a' Lord
hogy attól elválószza, 's e' közben mar-
ta meg a' kutya.

Arról a' kutyáról, a' melly *Peters-
burgban* Pruszsiai *Wilhelm* Princzet
megmarta, eleintén azt tartották, hogy
dühös lett volna, de szerentsére nem a'
volt. Minden esetre azonközben úgy gyó-
gyították a' sebet, mintha dühös kutyá-
tól való lett volna, a' *Tymon* Orvosló
módja szerint.

Azon titkos Consistoriumban, mely-
ben az előbbeni leveleinkben megneve-
zett öt Kardinálisokat kihirdette Pápa ő
Szentsége, számos Ersekeknek és Püspö-
köknek neveztetése is kihirdettetett. Ezek
közt említetnek Gróf *Mean* eddig Lüt-
tichi Ersek, Cs. K. Kormányzékí Taná-
tsos Ritter *Stuffer Wenzel*, és Fő Tiszt.
Pótsy Elek úr, kik közzül az első *Me-
chelni* Ersekké, a' második *Brünni* Püs-
pökké, a' harmadik *Munkátsi* Görög Egy-
gyesült Püspökké neveztettek.

Tudományos Dolgok.

A' méhtartásnak külömbféle Tartó-
mányokra, Környékekre, és esztendőkre
alkalmaztatott igen könnyű, hasznos, és
gyönyörűséges Mődgya, mellyet Hazájá-
nak hasznára öszve szedett, 's megpró-
bált, és maga tulajdon hosszas tapasztá-
lásai után 3 rézre metzett Táblákkal ki-
adott *Kalo Péter* az Orv. Tud. Doct.
Egerben. 1816. eszt. nagy 8. rétbén 3z
árkus: az ára 7 for. V. Czéd. Találtaik
Pesten *Engenberger József* Könyváros úr-
nál, és ör. özvegy *Kiss Istvánné* Asszony-
nál. Gyöngyösön *Szilágyi István* Könyv-
kötő Úrnál. Egerben: *Gyalogay Ignác*
Factor Úrnál. Miskóltzon: *T. Pósch Jó-
sef* Archivarius Úrnál a' Vármegye Házban.
Debreczenben: *Csáthy Györgyné* Könyv-
nyomtató és Könyváros Asszonynál. Kolos-
váron: *Guttman János* Könyváros Úrnál 's
a' többi.

A' kik ezen hasznos ágatskáját a' me-
zeigazdaságnak valamennyire esmérük,
tudva lehet előttök, hogy a' méhtartás-
ból veendő haszon is külömbözik a' tar-
tományok', 's környékek', és esztendők'
külömbösegi szerint, de leg inkább pedig
a' méhekkal való helyes, vagy helytelen
bánás szerint is minden időben, és min-
den helyeken: mert a' helytelen vélek
való bánás által a' legjobb esztendőkben,
és leggazdagabb Tartományokban, 's kör-
nyékeken is szint olly tsekély hasznú le-
het a' méhtartás, valamint más szegé-
nyebb helyeken, és mostohább időkben.
Ellenben pedig a' soványabb tartomá-
nyokban, Környékeken, és esztendőkben
is sokkal hasznosabbá lehet a' méhtartást
tenni a' méhekkal való helyesebb bánás
által. Hogy tehát a' méhtartásból min-
den időben, 's minden helyeken minden
kitelhető hasznót be lehessen venni, szük-
ség a' méhekkal való bánást mind ezekre
az esetekre alkalmaztatni. Bizonyították
ezt a' méhtartásról kiadott számtalan köny-
vek, és irások, mellyek sok jót foglalnak

ugyan magokban, hanem többnyire ki-
egygyik 's ki másik Tartományra, 's Kör-
nyékre lévén, leginkább alkalmaztatva; az
időnek forgási, 's esztendőк különbségei
pedig tekintetbe sem igen vétetvén ben-
nek, igen ritkán, és ritka helyeken felel-
nek meg a' méhes gazdák várakozásainak.
Miképen, lehessen tehát a' méhtartásból
különbféle Tartományokban, Környéke-
ken, és esztendőкben minden kitelhető
hasznot, igen könnyű, és gyönyörűséges
móddal bevenni, arra ezen könyv, re-
ményem, igen helyes utat fog mutatni;
mellynek valamint a' gazdagabb, szintűgy
a' szegényebb állapotban lévő méhes gaz-
dák is, nem kevés hasznát vehetik. Meg-
mutatja egyszersmind, és helyes okokkal
is megerősíti, mit kellessen az úgy ne-
vezett méh-bodonok, kettős köpük, hár-
mas kasok, és több hasonló méhbajlékok
eránt is tartani. Egy szóval pedig: ezen
könyv a' hasznos méhtartáshoz megkíván-
taló 's eddig feltalált minden szükséges
tudományt 3 részre metzett Táblákkal,
mellyeket a' szerző, tulajdon, ábrázolása
után, ama híres rézmetsző Karacs Fer-
érd. Hazánkfa, igen helyesen, és ékesen
lemetstet, foglalván magában, meg fog-
ja mutatni, miképen lehessen nagy hasz-
not, könnyű móddal, és tsekély költséggel
rövid idő alatt ezen hitvánságnak látsza-
tó hogarkákból bevenni? melyről: a' kik
előre is valami keveset értekezni akarnak
azoknak, kedvükért a' könyv foglalattya-
ból a' következő jegyzések röviden ide-
ragasztattak. Helyes okokkal megmutat-
ván, miben állyon, a' hasznos méhtartás
igaz fundamentuma, egyszersmind annak
megvetésére az eddig feltaláltak közül
a' legkönnyebb, 's hasznosabb módokat
adja elő, mellyek által minden időben,
's minden helyeken a' legelőhöz, és idő-
járás az, mérsékelve igen népes, 's gaz-
dag köpü et lehet nevelni. Ide tartoznak
azok a' szerző által a' méhtartás megkön-
nyebbitésére feltalált jelek is, mellyekről:

a' rajzáshoz készülő köpüket a' raj eleresz-
tése előtt egy 's két héttel, vagy legalább
harmad nappal; a' rajzani induló méhe-
ket pedig a' kiköltözködések előtt egy 's
két, vagy legalább is fél órával megés-
mervén, 50, 60, és több közül is előre ki-
jegyezheti magának az ember azon 5, 6
10, 12; rajzó köpüket, mellyekre napon-
ként szükség vigyázni a' nélkül, hogy
mindnyájoknak több hetekig minden nap
a' repülő lyukába kénytelenítessen a' mé-
hész, vagy méhes gazda lesni. Ide tar-
toznak továbbá azon hasznos munkák is,
mellyek által a' sűrű, 's gyakorta való,
többszöri, és kései rajzolás, melly a'
méhtartásban leg veszedelmesebb, igen
könnyű, és bizonyos módokkal úgy lehet
kormányozni, és annyira meg lehet zá-
bolítani, hogy 50, 60 öreg köpü anya mé-
hek közül a' legjobb esztendőкben is alig
20, 25 köpü fog rajzani; azok is pedig
annak idejében és mindenik tsak egy egy
rajt eresztvén mind magok, mind a' raj-
jaik igen jó állapotban maradnak. A' kö-
püből kiköltözködő rajokat hallókba, azok-
ból pedig egyenesen az üres köpübe min-
den fáradság, füst, és másféle oltalmazó
eszközök nélkül befogni; egy estve 3, 4
akó mézet is a' méhektől kár, és megölés
nélkül igen könnyű móddal elszedni 's a'
mellyekről többnyire még eddig a' külső
országi leghíresebb méhész könyvek is
halgatnak, vagy legalább igen terhes,
hómályos, és bizonytalan jeleket, és mó-
dokat adnak előnkbe. Ezen jelek pedig,
és munkák a' fenn álló fiókos köpükben
a' szerző tulajdon több esztendőбéli ta-
pasztalásai szerént: olly könnyűek, olly vi-
lágosok, és olly hasznosok, 's a' méhtar-
tást is olly igen megkönnyebbitik, hogy
azok nélkül a' szerző soha méheket sem
kíván kivált nagy számmal tartani, mel-
lyet mások is vele egygyütt hasonlóképen
tapasztalni fognak, valakik ezen méhtar-
tás módját követni fogják.